

Tien kerngedachten om de problematiek van het stroomgebiedsbeheersplan voor de Belgische kustwateren beter te begrijpen

1. Volgens het Verdrag van Aarhus hebben Belgische en Europese burgers drie **fundamentele milieurechten**: 1) toegang tot milieu-informatie, 2) inspraak bij het besluitvormingsproces en 3) toegang tot de rechter betreffende leefmilieu. Het Verdrag van Aarhus geeft de burger dus het recht op inspraak bij beslissingen over het milieu. Dit recht is ook opgenomen in de Europese Kaderrichtlijn Water, waardoor de burger ook over de uitvoering van deze richtlijn op de hoogte dient gebracht te worden.
2. In 2000 werd de **Europese Kaderrichtlijn Water** (2000/60/EG) (KRW) aangenomen met als doel de **kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater tegen 2015 (ten laatste tegen 2027) in een goede toestand** te behouden of te brengen. Hiertoe moeten de Lidstaten de waterbekkens op hun grondgebied identificeren en beschrijven, een monitoringsnetwerk opzetten voor bewaking van de waterkwaliteit en beheersplannen opstellen die de maatregelenprogramma's bevatten betreffende een periode van 6 jaar. Ter uitvoering van de KRW zullen drie opeenvolgende beheersplannen opgesteld worden (2009-2015; 2016-2021; 2022-2027). Momenteel wordt **het eerste beheersplan** (2009-2015) onderworpen aan een **openbare raadpleging**, zoals vereist volgens artikel 14 van de KRW, op grond van de rechten van de burger op het vlak van leefmilieu (het Verdrag van Aarhus).
3. De Belgische **federale overheid** is bevoegd voor het Belgische deel van de Noordzee en dus ook voor **de instandhouding/het herstel van de goede kwaliteit** van de Belgische kustwateren. De gewestelijke overheden zijn bevoegd voor de wateren op land en de overgangswateren die uiteindelijk uitmonden in de kustwateren. De kwaliteit van de Belgische kustwateren wordt ook beïnvloed door de kust- en binnenwateren van de buurlanden Frankrijk en Nederland. Om de inspanningen van de verschillende bevoegde overheden te coördineren, werd de **Internationale Scheldecommissie** opgericht.
Het ontwerp van het beheersplan, dat momenteel aan een openbare raadpleging onderworpen wordt, omvat dus enkel de Belgische kustwateren, en meer specifiek de 1-mijlszone voor de ecologische toestand en de 12-mijlszone voor de chemische toestand.
4. De **Belgische kustwateren** zijn relatief ondiep en worden gekenmerkt door sterke zeestromingen, wat leidt tot een goede vermenging van de waterkolom. Ook de toevoer van zoet water vanuit het stroombekken van de **Schelde** is van groot belang voor de toestand. Ook de doorstroom van zeewater van de Atlantische Oceaan is van belang, beïnvloed door de aanvoer van zoet water van de Franse bekkens van de Seine en de Somme.
5. Er bestaat sinds 2007 een **monitoringsnetwerk** conform aan de KRW om de kwaliteit van de Belgische kustwateren op te volgen en te evalueren. Twee types parameters worden hierbij opgevolgd en geëvalueerd: (a) **biologische parameters**

(densiteit en samenstelling van het fytoplankton, dus de algen, en macrobenthos, de organismen die op en in de zeebodem leven) en de ondersteunende fysisch-chemische (zuurstofbalans, temperatuur, zuurtegraad, zoutgehalte en concentraties aan nutriënten en Scheldespecifieke stoffen) en hydromorfologische parameters (substraat, diepte en stroomrichting en –snelheid) en (b) **chemische parameters** (pesticiden, zware metalen en industriële en andere verontreinigende stoffen).

6. Het belangrijkste probleem waarmee de Belgische kustwateren kampen is **eutrofiëring** (nutriëntenaanrijking en de negatieve gevolgen ervan). Door de overvloedige aanvoer van nutriënten (voedingsstoffen) via rivieren treedt er **algenbloei** in de kustwateren op. Hierbij is de **verhouding van de verschillende algensoorten** niet dezelfde als onder natuurlijke omstandigheden (onverstoorde toestand). Zo is het aandeel van de algensoort *Phaeocystis* aanzienlijk (terwijl deze soort onder natuurlijke omstandigheden niet dominant is). Het afsterven van deze algenkolonies kan leiden tot onaantrekkelijke massa's schuim op de Belgische stranden.

Bestrijdingsmaatregelen: De aanvoer van voedingsstoffen (nutriënten) via rivieren moet worden verminderd. De voornaamste bronnen van nutriëntenaanrijking zijn landbouw, industrie en huishoudens. De federale overheid is echter niet bevoegd voor de concrete aanpak van deze bronnen. Wel worden **wetenschappelijke projecten** gefinancierd (in het kader van het Federaal Wetenschapsbeleid) met betrekking tot deze bronnen van bovenstroomse vervuiling en mogelijke oplossingen. De federale overheid analyseert ook de **evolutie** van de aanvoer van voedingsstoffen in de kustwateren. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van wiskundige **modellen** ontwikkeld door de wetenschappelijke gemeenschap.

Verder wordt er gerekend op een goede **samenwerking** (bv. uitwisseling van data over maatregelen) tussen de verschillende partijen (federale en gewestelijke overheden) van de Internationale Scheldecommissie.

7. Een ander probleem waarmee de Belgische kustwateren kampen is de verontreiniging door bepaalde **chemische stoffen**. Deze stoffen worden door de Schelde aangevoerd of door scheepvaart en havenactiviteit gegenereerd. De meest belangrijke verontreinigende stoffen zijn de **Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen** (of PAK's, ontstaan bv. bij de onvolledige verbranding van benzine door auto's) en **tributyltin** (of TBT, een aangroeiwerend middel dat vroeger werd gebruikt om scheepsrompen te beschermen tegen de aangroei van organismen).

Bestrijdingsmaatregelen: De Belgische wet van 12 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu **verbiedt elke rechtstreekse lozing** in zee. Het Belgische deel van de Noordzee wordt ook vanuit de **lucht** bewaakt en bij ongevallen is er **materiaal beschikbaar** om de verontreiniging te bestrijden. De federale overheid financiert tevens wetenschappelijke en sensibiliserende projecten. Daarnaast moet minstens 25% van de schepen die in een Belgische haven aanmeren worden gecontroleerd en moeten ze er hun scheepsafval achterlaten.

Wat de aanpak van vervuiling stroomopwaarts betreft, is de federale overheid (DG Leefmilieu) bevoegd voor de controle en de aflevering van vergunningen voor het op

de markt brengen van gevaarlijke stoffen (biociden, pesticiden, meststoffen, chemische stoffen, ...).

8. Andere significante drukken voor de Belgische territoriale kustwateren zijn visserij, het storten van baggerspecie, pleziervaart enz.). Daarnaast hebben er zich ook een honderdtal **niet-inheemse soorten** gevestigd (bv. Japanse oester en Nieuw-Zeelandse zeepok). Deze soorten zijn zeer competitief en vormen een bedreiging voor de inheemse soorten.

Bestrijdingsmaatregelen: De Belgische wet van 12 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu **verbiedt** de opzettelijke **introductie van niet-inheemse soorten**. Daarnaast zal het internationaal verdrag betreffende het beheer van **ballastwater** van schepen, dat niet-inheemse soorten kan bevatten, van kracht worden tussen 2009 en 2016.

9. De **klimaatwijzigingen** leiden tot een globale opwarming, wat heel wat gevolgen heeft voor de Noordzee (zeespiegelstijging, seizoensgebonden schommelingen in de aanvoer van zoet water bv. via de Schelde, biodiversiteitsverlies, ...). Toekomstige beheersplannen zullen hiermee rekening moeten houden.

10. Aan de hand van modellering kan worden besloten dat waarschijnlijk niet alle doelstellingen van de KRW bereikt zullen worden tegen **2015**, meer bepaald voor **fytoplankton** en **bepaalde verontreinigende stoffen**. Het **macrobenthos** daarentegen bevindt zich in een goede toestand (voor het gemiddelde van alle voorkomende habitats, waaronder de benthosgemeenschap van het slibrijke habitat zich in een matige toestand bevindt). Er wordt werk gemaakt van monitoring en de ontwikkeling van modellen om te bepalen of de doelstellingen al dan niet bereikt zullen worden tegen **2027**. Tevens dient bepaald te worden of minder strenge doelstellingen overwogen zullen worden.